

חטוּרַת

(איך אוהב הגיבן את החיים ואיך נעשה לאוהב חיים)¹

נתן אלתרמן

אז היתה שעת-לילה מאוחרת. שעה עמוקה מאוד. הזמן אשר נתעה לתוכה לא ראה מאומה בחושך. הלך בקצב, אבל שכח לספור את צעדיו. עיגולי-אור מופלאי-דיוק ושווי-מרחק חלפו משני עבריו, כציוני-דרך מהוקצעים. הפנסים שילשלו את זקני החשמל שלהם על חזיהם, ואורם הישן נתעטף בגלימות-לילה. נחלשמים שוצף-כוכבים קלח בין שני טורי הבתים ללא רעש כלשהוא, כסרט קולנוע שנתאלם. הכביש והמדרכות שכבו, כלוט ובנותיו, רביחטא וקהי-שכל. הכל היה נטול רגש וחסרת-נועה. רק הזמן ונחל-השמים הלכו אי-אן. מלבדם הלך באותו רחוב גם בעל החטוּרַת.

צעד. צעד. ועוד צעדים. גם הגיבן לא ספר אותם. כל אחד מהם נדרס ברגלו, כאשכול דשן, והדרך אשר עבר בה היתה זבת מיץ אדום. – אל אלוהים, חשב הגיבן, למה אני עושה זאת? ובחשבו כן הישיר פניו תמיד קדימה, יען ירא להביט אחורנית. הרבה והרבה פעמים עבר ברחובות האלה, ומדי עברו בהם נשא את משך הזרע. סבל ושמחה, קטנות וגודל-רוח, זכרונות וצפייה – את הכול הצמיחה לו המענית הזאת. גם גופו, אשר היה מקודם יפה וזקוף ועני, נבט פה בשדה. נבט והפריח מבין כתפיו את תרמיל החיים, את חטוּרַת שימורי העבר.

כבדה היתה עליו החטוּרַת. כבדה ואטומת מכאוב. פעם נפערה כפצע שותת-מוגלה, ופעם – כפרח מפתח עלי-כותרת, כבובת-תולעת מבקיעה כנפי פרפר. אחרי אלה היתה שבה ונסגרת, והיא כבדה יותר ואטומת עושר ומכאוב יותר. כל מגע רך וכל פגיעה מלוטשת היו מוסיפים נטל-מטמון על אוצרותיה, ואם עבר יום ומאום לא נוסף לה, כי אז צעקה כעולל-פראים רעב, מצומד לגב אמו, ודחפה אותו לפשוט יד לנדבות.

¹ פורסם ב-"טורים", כ"ט סיון תרצ"ג (23.6.33)

מקרבה היו זוחלים חלומות לילותיו היפים ביותר ואל תוכה יצק לבו את הטובות שבאהבותיו ושנאותיו. איש לא ידע, כי גיבן הוא, כי איש לא התרפק עדיין על גופו ושום יד סקרנית עוד לא לטפה אותו לכל ארכו.

אבל הרעה כלתה אליו ובאתהו סוף־סוף. ולא היא באה אצלו, אלא הוא, אשר צמא לה כל ימיו, אשר ביקש אותה בכול ולא מצאה, אשר למענה צבר את הון מומיו הכואבים, הוא בא אצלה. דפק בדלתה פעם. דפק פעמיים ונכנס. היא חיכתה לו, כנראה. קמה ו...את כל זה הוא זוכר בין השאר, כל זה נדרס כעת בין האשכולות, והדרך מאחוריו זבת מיץ אדום.

היא חיכתה לו, כנראה. קמה ותושיט את שתי ידיה לשלום. כפותיו לפתו אותן, כלפות צווארי ברבורים. כולה נראתה לו אז כעוף מלכותי, יפה־נוצה ושנון־זדון. הוא החזיק בה היטב לבל תעוף, אבל היא קיפלה כנפיה והניחה את צווארי הברבורים שלה על שכמו. החדר היה לניקרת־הר אפלה, הפינה אשר בה ישבו שניהם – לקן־נשרים. התיקרה התעופפה לתוך החושך, והקירות נתערערו ונפלו לקול תרועת השופרות של הדממה הרבה, אבל העולם הרחב מאוד זחל אליהם מכל עבר לחממם ולהגן עליהם. היא התרפקה עליו ולטפה את גופו לכל האורך, ופתאום אמרה בקול פשוט: – אתה גיבן.

כך באתהו הרעה. מתוך הטוב באה לו. מתוכה. בדברה אליו: – “נפשי כלתה אליך”, לא הבין כי הרעה היא שכלתה אליו... ידה הברבורית נחה על גבנון מנחתו, וזה התחלחל וקפא באושר גאולה קרובה. את כל משאו המר נשא רק למען הביאו הנה, אסף רק למען תתו לה חופש, רק למען מצוא אותה. אבל כאשר זעם אליו ראשה היקר: – “לא בגללי באת, אלא בגלל המום, למען תלך ותשא גם אותי בתוכו כחלק מן הכול, מכולם, מכולן”, לא ענה לה: – “איך זה אשאך בתוכו, ואת גדולה וכבדה מכל אוצרו.” וכאשר קראה: – “אוהב־חיים בזוי, בשביל מי איפוא צברת את זוהמת הזהב הזאת?” לא ענה לה: – “בשבילך”.

לו סיפר לה את הכל היתה מאמינה לו. כן, לכן ירא אותה. לכן ברח מפניה כמפני תהומות מרגוע בקצה דרך־הרים ארוכה. היא חמדה אותו יפה וזקוף ועני, אך הוא אהב אותה מתוך החטוטרות. הוא חיפש אותה, והיא מצאתהו. הוא בא עייף ומאושר כדי לקחתה אתו אל חרולי גניו הגדולים, והיא אמרה לו: – “שב ופרוק משאך”.

צעד. לאן? צעד. כעת הוא יודע את מקומה, על־כן לא יוכל ללכת אליה, לחפשה ולתעות אליה. עוד צעדים. כעת הוא רומס ומאבד את הכול, יען כל מה שאסף למענה ובגללה וגם זכרה בתוך הכול. כל זה אינו שווה מאומה לעומת ישותה הנעדרת. כאשר יידרס האשכול האחרון ישוב בדרכיו האדומות. משך הזרע, כמו אז, בידיו, אך הוא עצמו אחר מאוד. מעתה יזרע ויקצור, יצוד ויאכל, יצבור וישכח. הוא יחיה רק למען החיים וילך רק למען הדרך. כי מעתה אין בשביל מי ואל מי ללכת.